

Štampa vsak četrtak
in velja s poštnino
vred in v Mariboru
s pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Določniki katoliške
božanskega društva do-
stajajo list brez po-
sodne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobajo
se v tiskarni in pri
gospodu Kovak-u na
velikem trgu po 10 h.

Bokoplat se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natise enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Štev. 37.

V Mariboru, dne 11. septembra 1902.

Tečaj XXXVI.

Slovenska pesem.

V nedeljo, 7. t. m., je obhajala v Ptuju slovenska pesen zopet svoje zmagoslavje! Iz vseh krajev mile naše domovine so prihiteli vrli Slovenci in Slovenke poslušat njene mile glasove. Na stotine ljudstva je polnilo veliki vrt minoritskega samostana. Prijatelji, katere je osoda ločila pred davnimi leti, so se sešli na tem svetem mestu slovenske vzajemnosti. Pri milodonečih akordih slovenske godbe so se radovali, se med seboj navduševali ter zajemali iz splošne navdušenosti novih močij za narodni boj. Slovenska pesem je v njih srcih vžigala novo ljubezen do slovenske domovine. Milodoneča slovenska pesem je združila pod svojimi krili vse svoje sinove, naj so si tudi sicer v javnosti različnega mnenja.

Žalibog, da je bil čas prekratek, da bi se bil zamogel ves vsopred izvesti. Celjska narodna godba je igrala pod izvrstnim vodstvom krasne narodne komade. Burno so bili pozdravljeni pevci iz Celja, posebno pa pevski in bralno društvo »Maribor«, kojega pevci in pevke so nastopili s čepicami. Tudi mariborsko-markovski kvartet je bil burno pozdravljen.

Prosta zabava v Narodnem domu po koncertu je bila jako živahna. Posamezna pevska društva so popevala narodne pesmice pozno v noč.

Slovenska pesem je ta dan zopet pokazala svojo moč. Razveseljevala in navduševala nas je! Slovenska pesem naj živi!

Naša gospodar. organizacija — in „Štajerc“.

Čuden naslov — kaj ne? No, »Štajerc« pride v ta naslov, kakor Pilatus v vero. Res ni prijetno, in tudi ni častno se s tako cunjjo ko je »Štajerc« baviti. Pa saj imamo dobro milo, da si roko umijemo, ker to je na vsak način potrebno, za vsakogar, kdor se s »Štajercem« bavi.

Kakor hitro odpre »Štajerc« svoja uma-zana usta, se bo gotovo priduševal in rotiti, da je kmečki list in se bo pričel sam hvaliti, kaj da vse za kmečki stan stori. Če je obrekovanje in zasramovanje slovenskih rodoljubov — posvetnega in duhovskega stanu — delovanje v prid slovenskega kmeta, potem seveda »Štajerc« res mnogo stori; saj je ni številke, v kateri bi se ne blatili kar po vrsti duhovniki, odvetniki, učitelji in drugi zaslužni rodoljubi. Žalibog, se imamo slepce, ki ne vidijo, kam pes taco moli, kojim se celo dopade, da maha »Štajerc« po slovenski gospodi, po slovenskih voditeljih — med tem ko hvali in v deveta nebesa kuje nemške in nemškutarske gospode.

»Štajerc« mora nemške in nemškutarske možakarje hvaliti, ker so ga oni ustvarili in mora slovenske voditelje črniti, ker se Nemci in nemškutarji hudo boje, da bi se slovenski kmet, ki jih redi in zdrži, ravnal po slovenskih rodoljubih, ž njimi skupno delal za naše narodne koristi in pravice. Nemškutarji se boje, da bi se njihov krušni oče — slovenski kmet — spametoval in bi se ravnal

po načelu »Svoji k svojim«, ker to bi pomenil: Nemškutarji, Nemci, poberite svoja kopita, pojdite v svojo toliko hvalisano nemško deželo, od koder ste se lačni, raztrgani in sestradani priklatili v naše lepe slovenske kraje in ste se tu preobjedli slovenskega kruha, pa postajate predrzni. Tega se boje, zato pa mora »Štajerc« sramotiti slovenske rodoljube, zato mora hvaliti nemškutarje — zato mora slepiti slovenske kmete.

Slovenskemu kmetu se godi slabo, on mora propasti, če ni pomoči. Tudi drugod se je kmetom tako godilo. A drugod so se kmeti še pravočasno vzdramili, organizirali so se, povsod imajo zadrage, ki so njihova rešitev. Tudi pri nas je treba take organizacije, in slovenski rodoljubi se mnogo trudijo, da se taka gospodarska organizacija pri nas kakor hitro mogoče in kolikor možno — najbolje — spopolni. V naših slovenskih listih se vedno in vedno piše o zadružništvu, se poučuje itd. In videti je, da bo slo. Ne bo minulo par let, pa bomo imeli kmečko organizacijo — in če Bog da, bo naš kmet zopet lahko dvigal svojo glavo.

Gospodarska organizacija je za slovenskega kmeta velikanskega, da, največjega pomena. In ker se ptujka cunjja, »Štajerc« imenovana, širokousti, da je kmečki list, da za kmeta deluje, bi pač bilo samo ob sebi umevno, da pospešuje v prvi vrsti gospodarsko organizacijo slovenskega kmeta. Kaj še! Tega pa ne! »Štajerc« ne sme pomagati slovenskemu kmetu, on ne sme delati za gospodarsko organizacijo, ker ista nemškim kramarjem hudo smrdi. Kaj je njim in nji-

Listek.

Junaki mesta Kisek.

Zgodovinska povest. — Poslovenil Ivan Vuk.

(Konec.)

»Osemnajsti naskok«, reče sam pri sebi, »bo tudi zadnji. Naj pa bo, kakor Bog hoče; akoravno najdem še danes z mojimi hrabrimi bojevniki smrt, nimam še vendarle pravice mesta predati, ker potem bi sovražnik moril brambovce, vlačil žene in otroke v sužnost, mesto pa razdejal. Smrti ne uidevmo tako ali tako ne, pač pa sramoti.«

Juričič obišče vse straže, skuša brambovce ter navdušuje mestjane k pogumu in vztrajnosti. »Še danes se obranite«, reče jim kakor udan v usodo, »potem pa smo rešeni. Danes je naš častni dan, danes se bojujemo za častno prostost!«

Nato se postavi Juričič na visok prostor, da more pregledati bojni prostor ter voditi boj. Tam sedi na snežnobelem konju, obdan s srebrnosvetlim ščitom z bliščečo čelado na glavi, katera se blesketa v solnčnih žarkih, kot bi bila iz žarečega ognja. V roki drži svetli meč, v drugi zastavo sv. Martina. Tako stoji, viden vsem, kakor nadzemeljska prikazen obdana od svetlobe.

Strašen boj se prične. Topovi in puške pokajo in kakor bi deževalo, vsipavajo se kroglice in svinec na brambovce. Prah se vzdiguje na vseh krajih, smodnikov dim obda brambovce, da izgubijo za trenutek sovražnika izpred oči. Kmalu se pokažejo iz prahu in dima turbani, jedna vrsta, še jedna in zopet jedna. Mestjani jih sprejmejo s kroglicami, pušicami in kamenjem, vendar jim ne morejo obraniti, da ne bi prislonili lestvic. In goste trume se vsipljejo v luknje. Z meči, kiji, kladi, kosami in železnimi prekljami udarjajo skupaj. Krvavi boj nastane, ne boj, mesarsko klanje, mož proti možu. Solnce se skriva za oblake, da ne bi gledalo grozovite morije. Bitka se raztrga v posamezne gručice, ziblje se sem in tje kakor morski valovi. Bojni in bolestni kriki se mešajo, odprtina je dobljena in zgubljena, polumesec nastavljen in zopet odstranjen. Usoda mesta se odločuje in se bliža svojemu koncu. Brambovci delajo čudeže hrabrosti, čeprav jih je komaj 300. Moč pada, njih orožje je obrabljeno. To opazijo Turki. Zberejo vse moči, naskočijo s strašnim Allah-krikom zid, nastavijo svoje zastave in hitijo na okop. Tudi tukaj se mora peščica mestjanov umakniti in bitka se začne na cesti.

»Allah zmaguje, Allah zmaguje!« rjové radostno neverniki in vedno nove trume turbanov sili v mesto.

Celo nebo, kakor se dozdeva, se veseli te zmage, ker solnce, katero se je med bojem skrilo za oblake, posije v tem trenutku na bojevnike in sije Turkom k zmagi.

Pa kaj to? Trume so ustavile, meči in kiji se povesejo, janičarji stojijo kakor okameneli, zmagovalni krik jim umre na ustnicah.

»Ha! on preti, on maha nazaj!« zakličejo strahoma. »Nebo je proti nam!«

Kaj je tako ustavilo turške čete? Visoko in veličastno vidijo stati viteza na konju z mirno vzvišenostjo. Lesketajoči oklep pokriva njegovo telo, kot blisk je njegov meč; in nebeski vitez maha resno in preteče nazaj.

Ta vitez bil je Juričič, kateri je svoje k novemu boju priganjal in silil k vstrajnosti. Ker ga je solnce obsevalo, da se je oklep lesketal, menili so Turki, da je poslanec iz nebes. Sredi zmage izgube pogum, začno se umikati. Mesčani pa porabijo ta nepričakovani spremen bitke, zberejo se hitro in odpode prestrašene in potrte Turke nazaj v njih tabor, ker so čutili, da jih je sv. Martin s svojo zastavo rešil. Tudi ta naskok, 22. dan obleganja je bil zmagonosno odbit, vendar Juričič ni imel mnogo upanja, vstrajati do konca. Njegova vojna sredstva so bila porabljena; zmanjkalo je smodnika. Mnogo orožja je bilo nerabljivega, brambovcev še

Današnji list ima „N a š D o m“ kot prilogo!

hovemu »Štajercu« za koristi slovenskega kmeta, njim je le za to, da jim pridno pri-
naša svoje krajcarje. Zato pa »Štajerc« kriči:
kupujte pri nemškutarjih, hodite k nemšku-
tarskim obrtnikom, gostilničarjem, hodite v
nemške »sparkase« in »voršuskase«, če bi
tudi tako slo kot v Sv. Lenartu.

Ne, »Štajerc« ni kmeti list, on je list
nemškutarskih kramarjev in drugih takih
ljudi, ki bi brez slovenskih kramarjev gladu
cepali — in stoinstokrat povdarjamo, da
»Štajerc« ne deluje, noče in ne sme delati
v korist slovenskega kmeta — on je le za
to, da naše ljudstvo slepi, on mora tako
delati, ker mora slovensko ljudstvo zapelje-
vati k posilinemskim kramarjem itd. Nem-
škutarji sami že skrbijo za svojo gospodarsko
organizacijo. Le pogledimo v Ptuj sam! Oso-
vali so si vinorejsko zadrugo, ker uvidijo
važnost zadrug. A v tej zadrugi je kakih
25 posilinemskih vinorejcev — a to je za
nemškutarje, za gospodarsko organizacijo slo-
venskega kmeta pa nič. O, saj jih ne rabimo.
Sami se hočemo organizirati, čeravno je
»kmečki list«!? (kaka nesramnost) »Štajerc«
proti temu, da bi se nam kedaj bolje godilo.
Na gnoj ž njim — pa še tam bi škodil —
torej proč s »Štajercem«!

—ski.

Politični ogled.

Dva važna shoda. Dne 14. septembra
bo v Trstu vevaležen shod. Tam živi nad
30.000 Slovencev, a vlada jim noče sezidati
nobene šole. Za to se bodo tržaški Slovenci
prihodnjo nedeljo sešli ter glasno ugovarjali
vladinemu postopanju v Trstu in sploh na
Primorskem. — Istotako važen shod bo dne
12. oktobra v Ljubljani. Od vseh strani bo
prihitelo ljudstvo v prestolnico kranjske de-
žele, da zahteva enako, splošno, naravnostno
volilno pravico. Že osem posebnih vlakov je
naznanjeno za ta dan!

Nemiri v Zagrebu. Zadnji teden je
nastala v Zagrebu velika rabuka. Srbski list
»Srbobran« je prinesel za Hrvate jako raz-
žaljiv članek. To je dalo povod, da so začeli
Hrvati z izgredi proti Srbom, ki stanujejo v
Zagrebu. Srbi in Hrvati se vedno pisano
gledajo, ker so Srbi pravoslavne vere, Hrvati
pa naše katoliške. Jezik govorijo isti, a Hr-
vati pišejo z našo latinico, z našim črkami,
Srbi pa s cirilico. Za to ni čudo, da se je
vnela huda rabuka med Hrvati in Srbi. Hr-
vati so vdrlili v srbska stanovanja ter pobijali
ondi, kar se je dalo pobiti. Vlada je razgla-
sila nagli sod. Vsak izgredek, ki pride pred

nagli sod, je jako strogo, največkrat s smrtjo
kaznovan. Razglasenje nagle sodbe je imelo
svoj hiter vspeh. Hudemu razburjenju je sle-
dilo trezno presojevanje. V Zagrebu bivajoči
Srbi so podali izjavo, da se ne strinjajo s
pisavo hujškajočega »Srbobrana« ter da so
za jedinstvo s Hrvati. Ta izjava jako pomir-
ljivo upliva na prebivalstvo. Govori se, da
odstopijo župan Mošinski, polic. ravnatelj
Katkić in državni pravdnik Gjuričić. Po de-
želi okrog in manjših hrvatskih mestih, koder
bivajo Srbi, so se vršili zadnje dni tudi iz-
gredi, a jih je vojaštvo hitro zadušilo. Madjari
se sicer vesele tega dogodka, a njih veselje
ne bo dolgo trajalo, ker se ravno vsled
teh dogodkov utegne izvršiti sporazumje med
Srbi in Hrvati. V Zagrebu in po celem Hr-
vatskem je zopet mir.

Katoliško prepričanje. Na Francos-
kem, kakor znano, s silo izganjajo redovnice
ter zapirajo njih šole in zavode. Tudi pod-
polkovnik Sentremi je dobil povelje, da odide
v Poemel in iztira ondi z vojaško silo šolske
sestre. Sentremi pa je prepričan katoličan,
za to je rekel svojemu predstojniku, da ne
bo šel, ker mu to brani njegova vest. Vojni
minister ga je dal takoj zapreti zaradi nepo-
korsčine. Te dni je stal podpolkovnik pred
sodiščem. Rekel je sodnikom, da ve dobro,
da se mora poslušati glas poveljnikov, a tudi
glas vesti, po katerem govori Bog. In on je
poslušal v tem slučaju dobri glas svoje vesti.
Sodniki so uvaževali njegove besede in ga
obsodili le na en dan ječe. Nastop podpol-
kovnikov pa mu je pridobil srca celega kato-
liškega sveta.

Dopisi.

Sv. Lovrenc nad Mariborom. Dne
31. vel. srpana smo se udeležili nad vse
sijajne veselice Kmetkega brainega društva.
Že zaradi vremena smo nestrpno in z naj-
večjim strahom pričakovali osodepolnega
večera.

Prav posebno pa se zaradi tega, ker ta
veselica nikakor ni bila brezpomembna stvar;
šlo se je namreč pred vsem zato, da po-
kažemo našim podlim nemškim in nemšku-
tarskim kukavicam, da se tudi zatiran Slo-
venec premore kaj. Že pred veselico so nas
nekaterniki — od katerih pa kaj takega ne
bi bili pričakovali — tolažili le z blamažo,
oziraje se na veliki pomp Südmarkine vese-
lice. Zbog tega pa so napeli vsi tukajšnji
zavedni narodnjaki vse svoje moči, da se to
prerokovanje ne bi uresničilo. — V soboto
zvečer že se je dvigal ponosni maj, odičen

z narodnimi zastavami, na bližnjem travniku;
lep slavalok je tudi že naprej oznanjal, kako
dobro došli so nam vsi, v katerih srcih še
količkaj utriplje slovenska zavest.

Prišel je slavnostni večer. Že davno pred
napovedano uro je došlo nekaj tujih gostov,
kateri so se uro za uro vedno bolj množili.
Ko je razprostrla noč svoja temna krila, so
bili že vsi prostori v hiši in izven nje polni.
Se pri sosedu se je moral razdreti plot, da
se prostor poveča. Toda vse zaman! Kar
zaporedoma so prihajale cele trume, in dobra
četrtina udeležencev s kraja ni dobila sedeža.
Niti v snu se ne bi bili drznili domisljevati
si, da bo obisk tako velikansk. — Ob so-
mraku so zagrmeli topiči, prelepih, vsako-
vrstnih raket se je spuščalo celi večer.

Prvi so pozdravili lepi naši hribje ljube
goste: čudovito lepo sta žarela dva velika
kresa na posestvu g. Jur. Pajtler v Kumenu.
Iz srca nas je razveselila ta hvalevredna na-
rodna zavest. To je lepo! — Po pozdravu
in deklamaciji, ki je jako krasno uspela, sta
sledila slavnostna govora. Oba govornika, g.
Ivan Robnik in g. Jurij Žmave sta povsem
zadostila svojej težavnej nalogi. — Šaljiva
loterija je vzbudila pravo živahnost in čez
mero smeha s svojimi najrazličnejšimi do-
bitki.

Priprostej zabavi so sodelovali mili nam
gostje iz Maribora, ki so večinoma narodne
pesmi tako divno pevali, da je bilo vse ob-
činstvo ganjeno. Plesni prostor je bil za tak
mnogobrojni poset daleko premali. Zato pa
so se nekateri popolnoma darovali v to svrhu,
da zabavajo priprosto ljudstvo. V tem smislu
nam je pred vsem omeniti znanega gospoda
nadoficijala iz Gradca, ki je navezal s svojo
čudovito prijaznostjo srca vseh na-se. Pač
prelep vzgled za nekatere tukajšnje Slovence
— in Slovenke!! —, ki se boje občeovati s
priprostim ljudstvom, kot z njimi nejednakim,
ki iz nevednosti ali prenapetosti popolnoma
prezrejo, da se prirejajo zabave vzlasti na
korist priprostemu narodu, ne pa — vsaj v
toliki meri ne — bolj omikanim. Baš to je,
kar nam veliko, veliko škoduje, ker si neka-
teri — tako so se izrazili sami!! — ne upajo
delati tej »gospodi« napotja.

Krasna narodna slavnost je bila pri
kraju. Še le, ko se je jelo izza vrhov daniti,
smo začeli misliti na odhod. Da smo strmeči
motrili tako lep izid, gre posebna hvala ne-
katerim našim odbornikom. Veliko zaslug
si je pridobil predsednik g. A. Brezočnik, ki
je povsodi deloval z vso vnamo in tudi
gmotno veliko prispeval k veselici, katera je
pod njegovim predstvom prva, pa še ven-

malo število in tudi pomanjkanje živeža se
je pričelo. A kljub temu noče pogumni Ju-
ričić predati mesta sovražniku, temveč je
hoče braniti tako dolgo, dokler se še naha-
jajo brambovci.

Po tem naskoku nastane mir in tudi
drugi dan kakor prihodnje dni ostanejo mirni.

Nekega dne po tem miru se javi pod
ozidjem nek kmetič in pravi, da ima važna
poročila s seboj. Ko ga spuste v mesto, raz-
loži brambovcem, da je hrabri Ludovik Pekry
zbral Hrvate in Ogce, zajel prevoz Turkov,
ki so peljali živež in živino ter jim odvzel
rop, napal sovražnika od vseh strani in jim
škodoval, da so morali Turki na tej strani
velike trume vojakov odposlati, ker se boje,
da ne bi jih napadli v taboriščih.

Radostni kriki pretrgajo govorico kmetu,
ki nadaljuje: »Nisem vam še vsega razodel. Še
eno zmago vam moram oznaniti. Kakih 6000
Turkov je šlo pred grad Sarvar in Gyngyös,
katera so Nadasdy, Batyany, Sybrik in Keves
branili. Ker se niso hoteli udati, pričeli so
Turki naskakovati; pa Ogri so se izvrstno
držali ter premagali in potolkli Turke na
praznik vnebovzetja Marije tako, da so po-
begnili.

»Naj živi Nadasdy in njegovi junaki!«
kričijo brambovci. »Tudi mi bomo isto stor-
rili?«

»Še nekaj!« reče poslanec. »Zalotili so
pismo, v katerem se sultanu poroča, da ce-
sarski admiral Doria Morea hoče obsedati
njegove dežele, in da sultana tamošnji paša
kliče na pomoč.«

»Mi smo rešeni!« vikajo brambovci in
vse ljudstvo ter peljejo poslanca v mestno
hišo in ga svečano pogoste.

Še niso prišli do mestne hiše, kar javlja
straža, da hočejo štirje Turki s poveljnikom
govoriti. Juričić se poda na ozidje, da vpraša
Turke, česa žele. Hotel je prikriti Turkom
stanje mesta. »Ako sem tako dolgo zadrževal
sovražnike moje očetnjave«, misli junak,
»tako ga hočem sedaj z zvijačo odpraviti,
ker spoznal sem, da se ne bo več bojeval,
ker je takorekoč uničen in pobit. Vendar
hoče na vsak način častno oditi od tod.«

Juričić vpraša Turke česa žele.

»Naš gospod«, odgovorijo Turki, »si steje
v čast, poznati moža, ki ima pogum, da je
mogočnemu sultanu neposlušen in se mu tako
junaško zoperstavlja. Radi tega ga hoče bo-
gato nagraditi.«

»Dobro izgovorjeno, lisjak!« si misli
Juričić in zakliče: »Ako ostanete vi tukaj
kot zastavljenci za mojo osebo in varnost,
hočem iti v šotor vašega paše.«

Turki privolijo in Juričić se poda v šotor
Ibrahima, spremljan od jednega poslanca.

Ibrahim Juričića prijazno sprejme in ga po-
gosti. Mnogo sta govorila o raznih rečeh.
Kot stari, dobropoznan prijatelj je bil Juričić
med Turki. Nazadnje reče paša: »Giaur!*
moj mogočni gospod te ima zelo rad, radi
tvoje pogumnosti. Skazati ti hoče posebno
čast, in te postavi pašom mesta Kiseka in
cele dežele. Zato on zahteva, da ga spoštuješ.«

Juričić se smehljaje prikloni.

»Mislim, da si me razumel?« vpraša
Ibrahim. »Ti si gospod mesta Kiseka in cele
dežele; spoštuj zato namestnika velikega pre-
roka!«

»Spoštovati?! Kako in na kak način?
Zvestobo sem dolžan svojemu kralju. Noben
pravi Hrvat ne postane nezvest svojemu
kralju.«

»Giaur, ne bodi tak čudak! Mesto in
dežela je tvoja; tukaj je darovalno pismo.
Sledi mi v sultanov šotor, prikloni se mu
in vse je gotovo!«

»Ali na glavi sem od kamna zadet in
na strani me je ranila pušica; ne morem se
priklanjati.«

»Milost naslednika preroka je velika;
on ti odpusti to spoštovanje, ako spustiš v
mesto dvanajst vernikov Mohameda, da raz-
obesijo njegove zastave v znamenje, da ti je
podeljena milost.«

* Tako nazivljejo Turki kristjane.